

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letna 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list a članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. šif. rač. 11.153. Telefon 3112

Stanovska smer organizacije

V letu 1926. si je učiteljska organizacija začrtala povsem točno smer svojega delovanja. Odrkla se je vsake strankarsko politične patronance in sprejela edino pravo — stanovsko smer svojega nadaljnjega udejstvovanja. Od tega časa dalje se je spremenil tudi način borbe za skupne interese učiteljskega stanu. Do Deklaracije v l. 1926. se je vodila tudi v učiteljskih organizacijah gonja enega dela učiteljstva proti drugemu, a deklaracija sama je pokazala pot prav vsemu slovenskemu učiteljstvu do onega polja, kjer edino lahko plodonosno uporabljajo svoja prizadevanja v korist celokupnega stanu. Ne v borbi enega proti drugemu, marveč ramo ob rami, v borbi za skupne interese stanu, bo želo učiteljstvo najboljše sadove svojega dela za šolo in zase. In to načelo je zmagalo, priznalo ga je ogromna večina učiteljstva in sklenila usmeriti po njem vsa svoja stremjenja. Stanu kot celote ne morejo motiti neznatne izjeme, ki jih tvorijo oni, ki se niso mogli sprijazniti z načelom, da more izvojevati popolne uspehe v borbi za svoje pravice edino oni stan, ki je nerazdružljivo povezan v enotni stanovski organizaciji.

Kako nujno potrebno je učiteljstvu tako stališče nam jasno kažejo dogodki v zadnjih letih.

Da ponovno poudari svoje stališče in si še točneje začrta svojo pot, ki je povsem ločena od vseh strankarsko političnih interesov, je sprejela naša organizacija na svoji glavni skupščini v Sarajevu Deklaracijo o smeri stanovske politike JUU, v kateri je med drugim tudi poudarila, da se hoče boriti za svobodo otroka v šoli, za svobodo učitelja in za svobodo šole in šolske organizacije. Načela stanovske morale in časti so še prav posebno poudarjena v tej deklaraciji, ker edino etično izkristalizirano in stanovsko zavredno članstvo tvori močne temelje organizaciji, ki ji pripada.

Učiteljska organizacija ni nikoli krenila s pota. Nepristransko je delala le za koristi svojega članstva in prav to je bilo povod, da je bila in je deležna napadov od leve in desne. Toda korakajoč v smer, ki jo je članstvo odobrilo, in ki je edino pravilna, se pač predobro zaveda — ker to močno občuti — da zastopajo načela, zahteve in koristi stanu, naleti vedno na interese posameznih političnih strank, katere se ne morejo sporazumeti z dejstvom, da so že minili časi, ko se je tretiralo učitelja edino kot strankarskega priganjača in eksponenta.

Večkrat je že naletela naša organizacija v dravski banovini na odpor, ker se niso nikakor hoteli upoštevati interesi celokupnega učiteljskega stanu. Svoje stališče do raznih aktualnih vprašanj je tolmačila v svojih spomenicah z dne 1. februarja 1931., 6. novembra 1932. in 18. avgusta 1934., v katerih je ugotovila kvarne vplive na učiteljstvo in stan. Razmere se vkljub vsem naporom organizacije niso izpremenile na bolje, marveč so postavile šolo in učiteljstvo v tako težak položaj, da smo primorani zopet in zopet poudarjati, kako potrebna je za šolo in stan čista in neodvisna stanovska smer učiteljstva in njegove organizacije ter borba proti nezdravim pojavom vsakovrstnih političnih izprememb.

Tudi v nedeljo je bila na zboru predsednikov sestavljena posebna spomenica, v kateri so zavzeli predsedniki sreskih društev skupno z upravnim in nadzornim odborom stališče k vsem aktualnim vprašanjem tičočim se šole in učiteljstva. Čeprav se namreč ne more naprtiti učiteljstvu odgovornost za politične peripetije, mora učiteljski stan vedno nositi posledice teh izprememb. To pa nedvomno vpliva na duševno stanje učiteljstva, kar seveda ne more biti v korist njegovega dela v šoli in med narodom.

V taki situaciji moramo vedno poudariti svojo neuklonljivo voljo, porojeno iz bridkih izkušenj, ki smo jih črpali iz zgodovine učiteljskega stanu in jih sami doživljali, da hočemo vztrajati na začrtani poti in voditi svojo organizacijo v borbi za izvojevanje in ohranitev učiteljskih pravic po strogo stanovskih načelih, docela nezavisno od strankarsko-političnega življenja.

Pri tem nas vodita prepričanje in zavest, da imamo vsi učitelji, neglede na difference v svetovnih nazorih, docela iste pravne in materialne interese, in da je organizacija na strogo stanovski osnovi najboljše in edino sredstvo za izvojevanje vsemu stanu potrebnih dobrin.

Pojavi v javnosti in v tisku gredo za tem, da izpodkopavajo ugled in čast učiteljskega stanu. Učiteljstvo je v obrambi zoper take pojave prepuščeno samo sebi in prav to mora biti najboljši argument, da moramo delati z združenimi močmi za ugled stanu, ki mu pripadamo in ki je poleg tega najvažnejši faktor med našim narodom. Zgodovina bo obsodila one, ki ustvarjajo med narodom ne-

razpoloženje do učiteljstva, a mi se bomo s ponosom zavedali, da smo izvršili svojo stanovsko dolžnost ker smo se ob priliki vseh, za šolstvo in stan kvarnih pojavov postavili na branik stanovske časti in morale.

Ugotoviti moramo, da ljudstvo ni proti učiteljstvu in če se kje pojavi nerazpoloženje, je to le plod brezvestnega ščuvanja.

Učiteljstvo ima začrtan svoj delokrog s šolskim zakonom. Če sam ta zakon in pa tudi nešteti odloki ga postavljajo kot voditelja in iniciatorja vsega dela med narodom in mu ne dopuščajo, da bi se posvečal zgolj šoli in mladini. In prav to delo je nešteto krat vzrok, da se čisto pojavljajo neosnovani in an-

nimni napadi na učiteljstvo. Ne prihaja to iz ljudstva, marveč so vse drugačni interesi skriti za takimi pojavi. Toda to nas ne more in tudi ne sme motiti. Organizacija mora slej kot prej korakati svojo točno začrtano pot, in tudi v bodoče, kot je to delala doslej, obsojati vse nemoralne pojave, pa bodisi v javnosti ali tudi v stanu samem, kajti le na ta način bo njena borba vodila do sigurnih uspehov.

Stanovska smer naše organizacije nam od mnogih strani vsiljuje borbo za čast in pravice vsega učiteljskega stanu. To nas ne moti in prav nobena težava nas ne sme odvrtiti od cilja, ki smo si ga začrtali. —ž.

Predsedniški zbor JUU — sekcije za dravsko banovino

Aktualne stanovske in prosvetne zadeve — Monopol učnih knjig — Spomenica o pereh problemih šole in učiteljstva v dravski banovini

V nedeljo so se zbrali v Mariboru predsedniki sreskih društev JUU sekcije za dravsko banovino. Naravnost odlična udeležba na tem predsedniškem zboru nam jasno kaže, da se funkcionarji in člani zavedajo dolžnosti, stati neomajno v borbi za učiteljske pravice, še posebno v trenutku, ko je učiteljstvo moralno in materialno močno prizadeto.

Zboru je prisostvovalo 13 članov upravnega in nadzornega odbora in od 34 sreskih društev 31 predsednikov odnosno njihovih namestnikov.

POČASTITEV SPOMINA
† TOV. ANTONA HRENA.

Pred prehodom na dnevni red se je predsednik tov. Ivan Dimnik spomnil pokojnega tov. Antona Hrena, katerega delo za organizacijo in stan je očrtal v kratkih in značilnih potezah. Prisotni so počastili spomin draga pokojnika z enominutnim molkom in vzklikom »Slava«.

PREDSEDNIKOVO POROČILO.

Predsednik sekcije tov. Ivan Dimnik je podal stvarno in izčrpno poročilo o najvažnejših vprašanjih, ki zadevajo naše združenje.

Takoj v početku svojega poročila se je dotaknil naše Deklaracije iz leta 1926. ter potegnil paralelo med to in Deklaracijo sprejeto na letošnji glavni skupščini. Poudaril je, da so se po letošnji glavni skupščini razmere v naši organizaciji povsem konsolidirale, kajti sedaj so urejene tudi razmere v sekciji za savsko banovino. To dejstvo nas mora navdajati z zavestjo, da predstavlja danes JUU trdno, močno in enotno učiteljsko organizacijo v Jugoslaviji. Ta ugotovitev bo morala prej ali slej odpreti oči vsem odločujočim krogom, ki naj spoznajo, da je učiteljstvo tisto, ki predstavlja med najširšimi plastmi našega naroda zastopnike javne uprave.

Pravila JUU.

Nova pravila, ki so bila sprejeta na glavni skupščini v Sarajevu, se niso uveljavljala. Potrditi jih mora še prosvetno ministrstvo, kateremu bodo predložena v potrditev vse, kakor še pred l. aprilom. Izvršni odbor ni predložil pravil v potrditev, ker je čakal, da se sprejmejo prej najavljeni zakoni. Da bo mogla prihodnja glavna skupščina že poslovati po novih pravilih, jih bo izvršni odbor v najkrajšem času predložil g. prosvetnemu ministru.

Poslovnik za stanovska častna razsodišča.

Poslovnik za stanovska častna razsodišča, ki je bil sprejet na letošnji glavni skupščini se tudi doslej še ni mogel uveljaviti. D je bilo njegovo sprejetje nujno potrebno, je razvidno iz dejstva, da odobravajo to vse banovinske sekcije. Ta poslovnik ne predstavlja kakšnega policijskega sredstva napram članstvu, marveč naj služi vzgojnim svrham. Potrebno je tudi na učiteljskih zborovanjih razpravljati o tem poslovniku, da ga spozna tudi članstvo, ki se bo uverilo, da je ta poslovnik edino pravilno samovzgojno sredstvo.

O noveli k zakonu o narodnih šolah.

V glavnem odboru so razpravljali tudi o noveli k zakonu o narodnih šolah. Sklenjeno je bilo, da se pripravijo predlogi učiteljskega združenja za novelo zakona, tako da bomo imeli vse pripravljeno, ko bo postalo vprašanje aktualno.

Z ozirom na vzdrževanje šol se napoveduje novelizacija. Še mnogo bolj nego v dravski banovini, občutijo učitelji v drugih banovinah težkoče, ki jih povzročajo vzdrževanje narodnih šol. Ponekod ne dobijo šole niti najmanjše dotacije in zato so prisiljeni mnogi

učitelji, da kupujejo iz lastnih sredstev najnujnejše šolske potrebe. To da misliti. V zadnjem času se je pričelo resno razpravljati o tem, da bi se preneslo vzdrževanje šol iz občin na banovine.

Predlogi k finančnemu zakonu.

Sekcija kakor tudi izvršni odbor sta sestavila predloge za finančni zakon za leto 1936-37. V teh predlogih so iznešene vse najvažnejše zahteve učiteljstva. Med drugim je tudi iznešena naša zahteva po uvedbi modernega disciplinskega postopka za učiteljstvo. Izgleda, da so se meročajni krogi uverili, da je tak disciplinski postopek, kakršnega ima učiteljstvo, nemogoč. Nimamo pravice zagovornika, nimamo pravice priziva itd. Sedaj se namerava uvesti za učiteljstvo disciplinski postopek, ki je uzakonjen za obče upravne uradnike. Ta postopek je celo mnogo boljši od uradniškega in predvideva tudi banovinska disciplinska sodišča in priziv na upravno sodišče in državni svet. Za učiteljstvo naj bi se ta postopek spremenil le v toliko, da bi bili člani razsodišča učitelji, odnosno zastopniki prosvetnih oblasti in ne zastopniki upravnih oblasti. V zadnjem času je dobilo JUU svojega člana v vrhovnem disciplinskem sodišču ministrstva prosvete.

Vprašanje učiteljic ženskih ročnih del smo načeli že nešteto krat in tudi tokrat je predlagalo združenje na odločujočih mestih, da se jim končno vendarle prizna zvanje. Amandman, vsebujoč določbe, ki bi ustrezale tem našim željam, je predložen.

V zadnjem času je postalo aktualno tudi vstetje let učiteljem, ki so služili na Ciril Metodovih šolah in na šolah bivših verskih avtonomij. Tudi v tem pogledu je bil predložen poseben amandman.

Glede šolskega nadzorstva je bilo govora tudi v glavnem prosvetnem svetu. Prevladalo je načelo naj bi se vzgoja šolskih nadzornikov prenesla na višje pedagoške šole, a od tega naj bi se ne izključevali tudi oni, ki imajo dolgoletno prakso v šolskem in pedagoškem delu.

Učni načrti.

Za razvoj našega šolstva so nujno potrebni učni načrti. Sedanji učni načrti za osnovno, kakor tudi za višjo narodno šolo ne ustrezajo potrebam šolstva. Učiteljstvo uvideva potrebo po modernih učnih načrtih in zaradi tega je izvršni odbor razpisal nagrade za najboljše načrte za osnovno šolo. Na zadaven razpis, ki je bil priobčen v predzadnji številki »Učiteljskega tovariša«, opozori posebej in apelira, da bi članstvo v čim večjem številu sodelovalo pri sestavi učnih načrtov.

Monopolizacija učnih knjig.

Vprašanje monopolizacije učnih knjig se v zadnjem času razpravlja v javnosti. Kljub vsestranskemu prizadevanju pa je to vprašanje še vedno odprto. Gospod minister prosvete vztraja na monopolu. Toda izvedba tega bo naletela na silne težkoče, ki so finančnega značaja. Za izvedbo zakona o monopoliziranju knjig je potrebno precej denarjev. Ker bo o vprašanju natančneje poročal tov. Kumelj se tov. predsednik ne spušča v detaje.

Internacionalni učiteljski kongres.

Po kratkem poročilu o sistemizaciji službenih mest, ki zaenkrat še ni aktualna, poročal tov. predsednik tudi o kongresu Internacionalne zveze učiteljskih združenj iz Pariza, ki bo letos v Beogradu. Izvršni odbor je že izposloval pristanek prosvetnega in zunanjega ministrstva. V zvezi s tem kongresom bo prirejen tudi pedagoški teden. Ob tej priliki bodo predavali v Beogradu tudi razni pedagoški svetovnega slovesa.

VSEBINA:

Stanovska smer organizacije.

Predsedniški zbor JUU.

Telovadni tečaj za učiteljice.

LISTEK: Kuferarji.

Splošne vesti. — Listi o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljski pevski zbor JUU. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

TAJNIKOVO POROČILO.

Po izvajanjih tov. Dimnika je poročal tajnik sekcije tov. Kumelj, ki se je dotaknil vseh najaktualnejših vprašanj sekcije. Oporočal je predsednika na pravočasno pošiljanje članskih izkazov in seznamov neorganiziranega učiteljstva, ki naj jih društva vsako leto redno pošiljajo ob začetku šolskega leta. Ako nima sekcija teh izkazov se večkrat dogodi, da dela tudi za nečlane, dasi ji zelo primanjkuje časa za izvrševanje vseh tekočih poslov. Potrebno je, da društva takoj odgovarjajo na vse okrožnice ter izvršujejo njihove določbe. Omenja, da nekatera društva še niso poslala seznama zadolžnikov in prav tako ne predlogov k nekaterim drugim okrožnicam. Nadalje je opozoril društvene predsednike na okrožnico, tičočo se ureditve razmer v savski banovini, ki naj jo društvena zborovanja razmotrivajo in naj po možnosti ugodijo prošnji.

V nadaljnjem svojem poročilu omenja tudi glavne predloge sekcije za letošnji finančni zakon, kar je bilo društvom že javljeno potom okrožnice.

Mnogo si mora sekcija prizadevati za ureditev vprašanja vstetja službenih let kontraktualnim učiteljem, ki so bili sprejeti v državno službo. Ker se mnogim osporavajo službena leta, ima sekcija mnogo dela za sestavljanje prizivov na državni svet.

Sekcija je prejela več sklepov in predlogov in je, upoštevajoč želje in položaj članstva, naredila posebno vlogo, da naj bi se kuluk ukinil.

Še o monopolizaciji šolskih knjig.

Tega vprašanja se je dotaknil v svojih izvajanjih tudi tov. Kumelj. Ker je bila na dnevnem redu posebna točka predvidena za razpravo o tem vprašanju, se je po soglasnem sklepu združenja ta točka s tajniškim poročilom. Tov. Kumelj je k vprašanju izvajal sledeče misli: Učiteljstvo ima slabe izkušnje z monopoliziranimi zvezki. Ti so slabše opremljeni od zvezkov privatnih izdaj, ne ustrezajo sodobnim pedagoškim zahtevam, so dražji in je tudi njihova nabava otežkočena. Združenje se je prav zaradi teh dejstev potegovalo, da se monopol na šolske zvezke ukine. Iz istih razlogov smo proti monopolizaciji šolskih knjig. Šolski zakon predvideva namreč koncentracijo in princip domorodnosti. Zakon o monopolizaciji šolskih knjig pa tega ne upošteva. Objavljeni natečaj predvideva tudi knjige, ki jih doslej v osnovni šoli nismo uporabljali, kar znači podražitev in ne pocenitev šolanja.

Poudariti je tudi potrebno, da je zakon o monopolizaciji knjig starejšega datuma nego zakon o narodnih šolah. Ker ima zadnji določbe, ki nasprotujejo bistvu unifikacije, nastane vprašanje, ali je ta zakon o monopolu še v veljavi. Šolski zakon predvideva ureditev učnih načrtov in šele na to uvedbo enotnih učbenikov. Ugotoviti pa je treba, da doslej še nimamo perfektnih učnih načrtov.

V zvezi s temi izvajani omenja tudi prepad med osnovno in srednjo šolo. V nadaljnjih izvajanjih pa se dotakne predvsem pravne, praktične in pedagoške strani monopolizacije učnih knjig. Sekcija za dravsko banovino deluje na to, da bi se ukinil natečaj in zakon o monopolizaciji šolskih knjig in učil.

STALIŠČE SEKCIJE DO MONOPOLIZACIJE.

Po poročilu o delu sekcije za ukinitve monopola na šolske knjige, sprejme predsedniški zbor sledeči sklep:

Opirajoč se na določbe zakona o monopolizaciji učnih knjig in učil, je izdalo ministrstvo prosvete meseca januarja 1935, natečaj za učne knjige. Zakon nam določa kot predpogoj za natečaj predhodno izenačenje učnih načrtov vseh šol in določa konec decembra 1929, za skrajni rok prvega natečaja. Doslej učni načrti še niso izenačeni in tudi natečaj še ni izšel v označenem roku, marveč pet let pozneje. Natečaj določa za narodne šole celo vrsto novih knjig za predmete, za katere se doslej niso uporabljale in so nepo-

trebne. Monopol zato ne znači pocenitve, marveč občutno podražitev študija, kar bo zlasti težko, zadevalo, tiste sloje naroda, ki že danes jedva zmagujejo stroške za šolanje otrok. Po svojem bistvu nasprotuje monopolizaciji načelu domorodnosti, razpis s predvidenimi posebnimi knjigami za posamezne predmete pa načelu koncentracije. Izvajanje obeh teh dveh načel zahteva samo zakon o narodnih šolah v svojem § 44. Tudi se določbe, ki veljajo v razpisu za srbohrvaščino ne morejo kratkoma aplikirati na slovenščino.

Ker uvedeni monopol ne more koristiti narodni šoli in njenemu razvoju, se izjavljamo člani upravnega in nadzornega odbora in predsedniki sreskih društev JUU, sekcije Ljubljana kot predstavniki učiteljskega stanu v dravski banovini, da se preklicite natečaj ministrstva prosvete in ukinite zakon o monopolu.

Organizacijske zadeve.

V nadaljnjem omenja tov. Kumelj tudi anketni odbor za sestavo učnih knjig, ki je bil osnovan v smislu skupščinskega sklepa.

V zvezi z znižanjem prejemkov se je pojavila po nekaterih društvih tudi zahteva za znižanje članarine. Nekatera društva so jela tudi nakazovati, da sekciji in centrali okrajno članarino. Zadevo je sekcija pojasnila v posebni okrožnici, v kateri je stavila dve alternativni: ali naj se skliče izredna skupščina, ki naj bi rešila to vprašanje, oziroma naj potpi članstvo z dosedanjimi dajatvami do redne skupščine. Za izredno skupščino so se izjavila le štiri društva, ostala so za dosedanjim članarino do redne skupščine.

Napadi na učiteljstvo in njegovo organizacijo so se v zadnjem času zelo pomnožili. S tem v zvezi je tudi zaščita članstva, ki kaže prav nazorno, kako nujno nam je potrebno, da dobimo pravičen, disciplinski postopek. Ugotavlja, da bi vse ovadbe proti učiteljstvu takoj prenehale, če bi vsakdo bil odgovoren za navedbe, ter bi bilo učitelju dovoljeno, da sme ovaditelja tožiti, ako se disciplinsko ugotovi, da je ovadba neutemeljena.

ZANIMIVA INTERPELACIJA.

Po končanem poročilu tajnika tov. Kumlja je stavil tov. Josip Lapajne na predsednika zanimivo interpelacijo, v kateri vpraša, ali so še v veljavi odredbe in odloki nanašajoči se na učiteljevo šolsko in izvenšolsko delo, ki so bili izdani v preteklih letih. Odloke je tudi citiral in prosil, naj se ugotovi, če se s spremembami režimov sami ob sebi ukinjajo tudi vladne odredbe.

Telovadni tečaj za učiteljice

Letošnje božične počitnice je priredila banska uprava v Ljubljani tečaj za poučevanje telovadbe po novem učnem načrtu.

Telovadba je v osnovni šoli predmet, katerega se otroci najbolj veselijo, učitelji pa najbolj boje. Neprimerna telovadnica (če jo šola sploh ima), težko vzdrževanje discipline, šibko učiteljevo zdravje, v prvi vrsti pa nezadostno poznavanje moderne telovadne snovi in metodike so glavni razlogi, da učitelj tako rad zamenja telovadno uro s katerikoli drugim predmetom. Pa tudi nič čudnega ni to: kar spomnimo se na tisto duhomorno ekserciranje, katero je stara šola imenovala telovadba! Vse kaj drugega pa je telovadba, kakor jo zamišlja moderna pedagogika v smislu strnjenejšega pouka in delovne šole. Nič več utrjujočega vježbanja zgolj telesnih sil, temveč izraz življenja, življenja, stremjenja k skladnosti v telesnem zdravju in duhovni moči, sredstvo duševnega doživljanja. Tako pojmuje telovadbo danes vzgojitelj, učitelj, psiholog, zdravnik in športnik. Zato so prireditelji omenjenega telovadnega tečaja povabili kot predavatelje naše najboljše strokovnjake in praktike: prof. Čopč je predaval o psihologiji telovadnega pouka, zdravnik dr. Miš o prvi pomoči v telovadnici, zdravstvena svetovalka dr. Šimčeva o higieni v šoli in zdravstvenih razvadah dece, strok. učit. Vodetova o telovadnem poučevanju in vzgajanju telesno in duševno zaostalih otrok, prof. Trdinova in Bajžljeva o snovi osnovnošolske telovadbe, prof. Jeras o Tyrševem sokolskem sestavu. Tečaj je bil v zornem urejeni telovadnici drž. učiteljske šole, kjer so udeleženci tudi hospitalne pri telovadnem pouku vadniških učenk vseh razredov. Vsi predavatelji so pri svojih teoretičnih in praktičnih izvajanjih zajemali snov z vidika modernega pojmovanja, prodornega socialnega gledanja ter ozkega spajanja svoje stroke z živim življenjem. Zato so dosegli svoj cilj v polni meri. Zbudili so v učiteljih smisel in veselje za pouk telovadbe po sodobni metodi. Prepričali so jih, da je tak pouk telovadbe za učitelja in učence mnogo zanimivejši, kakor prejšnji način, da ni pri tem potrebna množica telovadnega orodja ali celo sploh nič, saj se telovadba lahko vrši povsod, v telovadnici ali na šolskem dvorišču, v šolski sobi ali pod milim nebom. Povsod je telovadno orodje že pripravljeno: klop, stol, posekano debló, veja na drevesu, kol, lestev, palica, žoga, iz krp itd. Primerne igre, mirne ali razigrane, koraknice in recitacije, kola in rajanja, posnemajoče gibe — vse in povsod lahko učitelj izvaja tako, da se pri vsaki učni uri sistematično predelajo gibe vsega telesa ter razvije vse otrokove duševne sile, in to ob najmanjšem naporu učiteljevem.

Lojze Zupanc:

»Kuferaši«

Poznam pisatelja. Grd človek je. Nekoe je namreč napisal pripovedko o postanku zeljarskega mesta in življenju zeljarskih meščanov. Zanimiva je ta pripovedka. Še v čitanke bi jo lahko natisnili, da bi jo solarkci čitali, če bi le ne bila pohujšljiva. Pa ne le pohujšljiva, tudi opravičljiva je. Saj ga danes menda ni nikjer človeka, ki bi ne vedel, da je zeljarsko mesto osredke vseh mogočih čednosti in pobožnosti. Sploh — kiné nebeški! Pa mislite, da je tisti onegavi pisatelj le šeepe tega omenil v svoji pripovedki? Kaj šel se tega ni omenil, da je zelje že prastara industrija zeljarskega mesta in da so meščani še ponosni, če jih kdo ozmerja z zeljarji.

Pa lahko bi mu odpustili ta naglavni greh, ko bi se le ne bil pregrešil zoper osmo božjo zapoved. Pa ti gre, mrcina neveljava, in ti prastaremu zeljarskemu mestu vzdene ime — Bobojedistan!

Ampak to še ni vse. Ne samo to, da je temu mestu vzdal ime po svoji vseči, zanašal se je pozabil opisati tudi druge imenitosti — če po njegovem povem — bobojedistanskega mesta. Prosim, saj Bobojedistanec se na vse zadnje lahko tudi brez njega popraska in zakolnejo: »Harduš, kaj pa nebotičnik, pa Greta Garbo, a? Ali mislite, da je to kakšna suha figa mršava, he. Res je že na vse zadnje, da je naš nebotičnik v primeri s kakšnim ameriškim pravcati tičnik in da naša Greta Garbo ni kakšna filmska, ampak

Tov. Dimnik je pripomnil, da bo zadevo predložil gospodu prosvetnemu ministru, ki je, edino kompetenten, dati odgovor na ta vprašanja. Poudaril je tudi, da je v načelu to zadevo že iznesel na merodajnih mestih, kjer uvidevajo, da je stalnost učiteljstva edini izhod iz takega stanja.

NADALJNJA DEBATA.

Razvila se je precej živahna debata, v katero so posegli tov. Roš, Sestan, Dimnik in Lapajne. V zvezi z različni očitki napram učiteljstvu je bilo sklenjeno na predlog tov. Roša, naj se zbere material kot dokazilo, da se je od učiteljstva, posebno za časa volitev, več zahtevalo, nego bi se smelo.

Bilo je tudi govora o depolitizaciji šolstva, ter se je ugotovilo, stališče učiteljskega združenja, ki je vsebovano v eni sami zahtevi: šolo je treba ločiti od politične uprave.

BLAGAJNISKO POROČILO.

Blagajnik tov. Grum je opozarjal predsednike na pravočasno pošiljanje članskih seznamov in mesečnih prijav, ki omogoča pravilno in redno dostavljanje listov članstvu. Nato je podal pregledno sliko dohodkov in izdatkov sekcije JUU za dravsko banovino in prosil predsednike, da naj skušajo izvesti pri društvih redno plačevanje članarine, predvsem pa naj apelirajo na društvenih zborovanjih na vse šolske upravitelje in upraviteljice, da poravnajo dolgovce, ki jih imajo krajevni šolski odbori za »Popotnika«. Velike vsote denarja, ki so zapopadene v teh dolgovi, nam nikakor ne dopuščajo rednega plačevanja naših obveznosti. Če bi članstvo v polnem obsegu izvršilo dolžnosti napram sekciji, bi bilo nemogoče, da bi dolg tako narastel.

Po poročilu blagajnika se je razvila kratka debata. Tov. Sestan je predlagal, naj bi se osnoval pri sekciji stalen fond za zaščito članstva.

Tov. Hočevar je prosil, naj se pošljejo sreskim društvom seznanila dolžnikov »Popotnika«, da jih bodo društva na zborovanjih opozorila na nujnost plačila. V debato so posegli še drugi tovariši, nakar je bil izvoljen poseben odbor za sestavo spomenice. Zbor predsednikov je pooblastil odbor, da sestavi spomenico v njegovem imenu in jo nato izroči vodstvu sekcije, ki jo bo predložilo vsem merodajnim činiteljem.

S tem je bil dnevi red izčrpan in predsednik je zbor zaključil.

Tečaja se je udeležilo okoli trideset učiteljic iz vseh krajev dravske banovine. Bile so največini mlajše učiteljice, katerim je modern način telovadnega pouka deloma že itak znan z učiteljskega. Vendar so slišale toliko novega, da je tečaj tudi njim pomenil veliko pridobitev. Se večjega pomena bi bilo to za starejše učiteljice. Marsikatera bi se bila rada priključila in se seznanila z novodobno telovadbo, pa se je ustavila ob malodušnem pomisleku: prestara sem, preokorna, to je za mlada dekleta! Toda ko bi bila vendar le prišla v letošnji tečaj, bi bila dobila povsem drugačno, vedro in mikavno sliko o pouku in poučevanju telovadbe, pa tudi o svoji telovadni sposobnosti.

Debate in pogovori, ki so se razvijali med udeleženkami po vsakem predavanju in praktičnem vježbanju ter so posegali v marsi-

katero prevažno vprašanje šolske in vzgojne prakse, so jasno potrdili, kako ozeke je spoj telovadbe s celotnim življenjem in delom v šoli. Uspeh, katerega je dosegel ta tečaj, je najlepši dokaz priznanja predavateljem in prirediteljem, pa tudi najjasnejši dokaz potrebe takih tečajev, zlasti za starejše učiteljstvo.

(Pripominjam naj, da imamo tudi v naši pedagogični literaturi vzorno delo Ivana Bajžlje: Vesele ure, ki je izšlo v založbi Učit. tiskarne. Knjiga obsega snov za I. r. in daje pa učitelju mnogo prekoristnih napotkov za pouk telovadbe v vseh razredih. Nekateri stvari, zlasti igre, se lahko uporabijo tudi v višjih razredih. Knjigo toplo priporočam učiteljstvu kot pomožno knjigo pri šolski telovadbi in za sokolsko dečo.)

Pavla Hočevarjeva.

Splošne vesti

Čuvajmo Jugoslavijo, da rešimo brate v robstvu!

Društvo »Bran-i-bor« — osrednji odbor v Ljubljani.

Dr. Fran Novak, predsednik.

Dr. Jože Dekleva, tajnik.

RESOLUCIJA SLUŠATELJEV »VIŠJE PEDAGOŠKE ŠOLE V ZAGREBU«

Radi težkega položaja, v katerem se danes nahajajo naše meščanske šole in njeni učitelji, je na svoji redni letni skupščini »Udruženje slušateljev višje pedagoške šole v Zagrebu« sestavilo sledečo resolucijo:

1. Čim hitreje naj se izvrši reforma meščanske šole z izdajo novega, sodobnim potrebam ustrežajočega zakona za meščanske šole in čim hitreje naj se publicira že izgotovljeni novi učni načrt za meščanske šole.
2. Meščanske šole naj se izenačijo z ostalimi nižjimi srednjimi šolami in učencem meščanskih šol naj se dovoli prehod v srednje in učiteljske šole.
3. Učiteljem meščanskih šol naj se po zakonu odredi grupacija od IX.—IV./1 položajne grupe zaključno.
4. Diplomirani slušatelji »Višje pedagoške šole« naj se takoj nastavijo kot učitelji meščanskih šol, a ne kot učitelji osnovnih šol, kakor se je to do sedaj prakticiralo.
5. Na meščanske šole naj se postavljajo samo diplomirani slušatelji »Višje pedagoške šole«, a ne učitelji osnovnih in meščanskih šol.
6. Študij na »Višji pedagoški šoli« naj se podaljša na štiri leta.
7. Na »Višjo pedagoško šolo« naj se sprejemajo tudi učitelji s prav dobro službeno oceno, kar je zabilog tudi rektorat »Višje pedagoške šole« v Zagrebu in je sprejel »Glavni prosvetni svet« v Beogradu na svoji seji.

V Zagrebu, dne 28. januarja 1936.

Tajnik:

Predsednik:

Vrtačnik, I. r.

Omerhodžić Ahmed I. r.

Cisti

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

v starokatoliško cerkev, piše »Volksstimme« od 6. II.

— I Radio ima na Češkoslovaškem že 5000 šol. (»Volksstimme« od 6. II.)

— I O pogrebu tov. Hrena prinaša »Mariborski večernik« od 5. II. 4 kolone dolg članek. Kratko notico povzema po »Jutru« tudi »Domoljub« od 5. II.

— I Prekoračeni proračun za šolsko zgradbo v magdalenskem predmestju je daljši članek v »Mariborskem večerniku« od 30. I. kot odgovor na tozadeven članek v »Slovincu«.

čisto navadna kolporterska diva, oboje pa le imamo, hja!»

»Vsega tega si jaz nisem izmislil, pa tega tudi vedel nisem, četudi sem se rodil v Bobojedistanu. Pa mi je oni dan pripovedoval te zanimivosti prijatelj Tonino, ki je nekje iz Dalmacije doma, pa je prišel na neko bobojedistansko šolo po službeni potrebi učiti srbskohrvatskoslovenski jezik.

Midva o volku — volk iz šume! Proti nama prihitel vsa zasopljena kolporterka, kričeč: »Kupite in čitajte »Bobojedistanske Novice«! Senzacija. Krivice popravljene! Osebné zadeve objavljené! Jok in škripanje z zobmi! Kupite, kupite!»

»Vidiš, to je bobojedistanska Greta Garbo!« mi je Tonino zavpil v uho, da je prevpil kolporterkin krik. »Halo, semkaj, kupim!»

Mimo je pritekel paglavec: »Hej, Greta Garbo,« je zavpil, »danes imaš pa salamsko dolga ušesa!»

Brž se je okrenila: »Prav imaš. Moja ušesa, tvoja pamet — cel osel!« In se mu je pokazala jezika. Potlej je odhitela dalje, venomer kričeč:

»Krivice... senzacija... zadeve... škripanje z zobmi!»

Tonino je preganil časopis. Nekoliko sekund je stmel vanj, nenadoma pa je prišel mrmrati: »Kuferaši, kuferaši...«

»Kaj praviš?»

»Kuferaši! Evo jih! Spet bo stara pesem ko pred leti: kufre gor, kufre dol, kufri, kufri, kufri!»

Začudil sem se, da pozna bobojedistansko kroniko in takšnih potankostih ter poba-

ral: »Kako neki, da se tako dobro spoznaš v pretekle razmere bobojedistanskega mesta?»

»Eh, vidiš,« je odvrnil. »Tale bobojedistanski dramaturg je fant od fare. Da nam ni dolgčas po narodnem blagu, nas od časa do časa pogosti s kakšnimi »Hlapci«, hm...«

»Ampak, takšne stvari so se preživele,« sem mu navidez ugovarjal. »V današnjih dneh niso več aktualne.«

»Ti praviš tako?« se je začudil. »Prosim pogledaj: kuferaši!« In pogladil je z roko po časopisni strani.

Nenadoma pa je uprl vame svoje črne oči: »Ali si že čital najnovejšo Vidmarjevo knjigo »Moj pogled na svet«?»

»Pravkar čitam.«

In zavzel je pozo pridigajočega apostola, rekoč:

»Vidiš, tamkaj lahko čitaš na strani 46 sledeče: Kdor si domišlja, da res lahko ugotovi, kateri vlak stoji, se zelo moti. Res je, v odnosu do postaje ne opazimo premikanja. Zato sklepamo, da mirujemo. A kdo nam pravi, da postaja miruje? Ali morda ni res, da sicer postaja na zemlji trdno stoji in da drvi zemlja sama po prostoru z ogromno histrostjo tridesetih kilometrov v sekundo? Ali ni res, da drvi naše sonce z vsemi svojimi otroki po grozni praznini nekam proti Herkulovemu ozvezdju, tudi z ogromno hitrostjo? Kaj pa, če se ogromna leča vseh zvezd našega svetovnega sistema, ki jo na našem nočnem nebu s strani vidimo kot Rimsko cesto, tudi premika po prostoru kot celota? Ali je res popolnoma izključeno, da se vsa ta premikanja tako čudno sestavljajo, da

koncem koncev vlak, ki teče po tračnicah, stoji, postaja in mi v mirujočem vlaku pa se premikamo?» —

»Torej se ne premikajo tvoji kuferaši, ampak mi, ki si domišljamo, da stojimo?« sem se začudil.

Tonino pa je skomignil z rameni: »Eh, vidiš, prijatelj, jaz tega ne razumem, ampak profesor Vidmar tako piše.«

»Prijatelj,« sem dejal, »pojdiva k njim in jih potolaživa z njegovim naukom. Morda jim bo lažje.«

In res sva zavila proti hiši, kjer so bili zbrani kuferaši in se pripravljali na turnejo. Tokrat kajpa ne na kakšno pevsko turnejo, a so kljub temu peli, močno, da so živketale šipe v oknih, ki so bila sicer zapahnjena, a je kljub temu silila na ulico lepa pesem:

»Oj, zdaj gremo, oj, zdaj gremo, nazaj še pridemo...«

Pred hišo je bila zbrana množica. Tisočglava. Ljudje so drug drugega zvedavo gledali in v očeh jim je stalo vprašanje: »Le kaj jim je, da so tako veseli...?«

Pesem je utihnila. Tisti čas pa so se odprla vrata in na cesto so se usuli kuferaši. Bila jih je dolga vrsta. Drug drugega so se držali za roko in tiho so stopali, po prstih, da bi ne vzbujali pozornosti.

Množica pa se je prestrašila te tihote. Odkrila se je ko na povelje, in svetle pleše so zablesčale v čemerem dan. Vse je bilo tiho in mirno ko za pogrebom, le onstran ceste je pel radio osamljeni duši veličastno pesem Te Deum. Sam Bog nebeški, vedi, katera radiofonska postaja na zemeljski obli je tisti čas oddajala svoj proram. — — —